

gebied. En nu komen we in de problemen, want al deze verschillende wetenschappers spreken ten eerste elkanders taal niet en zijn bovendien niet of nauwelijks gewend om met elkaar samen te werken. Niet uit onwil, maar uit onervarenheid; een kwaal waar meer interdisciplinaire vakgebieden last van hebben.

Toch is de recente hausse in stadsecologische belangstelling er een bewijs van dat die samenwerking er gaat komen. En met die samenwerking groeit het inzicht dat het milieu "stad" niet alleen een onderwerp vormt waar wetenschappers zich mee kunnen vermaken, maar waar ook vanuit een bestuurlijke optiek naar kan worden gekeken. Immers, de stedelijke omgeving is een product van menselijk handelen, dus van bestuurlijke beslissingen, en inzicht in het functioneren van de stedelijke omgeving kan weer van belang zijn bij volgende bestuurlijke beslissingen. Alleen al daarom zou een goed bestuur behoefte moeten hebben aan de inbreng van een stadsecoloog.

Een stadsecoloog is reeds in een aantal gemeenten in Nederland (o.a. Den Haag, Haarlem en Arnhem) aangesteld; Rotterdam loopt wat dat betreft een beetje achter. In het ideale geval is een stadsecoloog iemand die

- het gehele wetenschapsgebied van de stadsecologie overziet, zowel het biologische als het niet-biologische deel ervan, én
- binnen de gemeentelijke organisatie is aangesteld op een zodanige plaats dat hij of zij bestuurlijke beslissingen op n'importe welk beleidsterrein kan bijsturen.

Beide voorwaarden zijn welhaast een utopie te noemen. Dikwijls is de gemeentelijke stadsecoloog een botanicus bij de plantsoendienst, en uit het voorgaande blijkt dat dat naar mijn mening een te beperkte invulling is van de ideale wens. Wat dat betreft heeft Rotterdam een kans om toch trendsetter te worden en andere gemeenten de wet van de remmende voorsprong te doen voelen. Rotterdam als grote agglomeratie kan niet zonder stadsecoloog; een stadsecologische dienst zou nog beter zijn.

In de gemeenteraad heeft D66 het voortouw genomen door tamelijk expliciet om een stadsecoloog te vragen; de behoefte bij (een deel van) het bestuur aan gespecialiseerde kennis is daarmee manifest geworden. Tegelijkertijd wil het Natuurmuseum zich in een geleidelijk proces ontwikkelen tot kennisbron op stadsecologisch gebied, niet alleen in de richting van het publiek, maar ook ten behoeve van het stadsbestuur.

Samen organiseren het Natuurmuseum en D66 een thema-avond over stadsecologie op woensdag 6 februari a.s., om 20.00 uur in gebouw "De Heuvel", Grote Kerkplein 5, Rotterdam. Als sprekers zullen optreden prof.dr.ir. F.M. Maas (Technische Universiteit Delft); R.P. van Putten (PvdA-gemeenteraadslid te Den Haag) en D. Vonk

(stadsecoloog van de gemeente Haarlem). Na de inleidingen is er dan een forumdiscussie onder voorzitterschap van schrijver dezes. De lezers van Straatgras zijn bij dezen uitgenodigd om de thema-avond te komen bijwonen! (Dit artikel verscheen eerder in Tegenstroom, jrg. 11, nr. 3)

Jelle W.F. Reumer

UIT HET AANWINSTENBOEK (juni t/m november 1990)

vogels

Leo Man in 't Veld ruimde zijn vriezer op en schonk het museum sperwer (2), huismussen (2), goudhaantje, pimpelmees, winterkoning en een boerenzwaluw. Van de familie Luyendijk ontvingen we een mooie koekoek in de zeldzame rossige fase. Verder: Jan van Gent (Lenie Goudswaard), koolmees (Reumer), kokmeeuw (Menkhorst), ransuil (Maarleveld) en witte kwikstaart (van Enk). Een mooie schenking kwam van de familie Gronert: lepelaar, sperwer, papegaaiduiker, alk, zeekoet en fitis (2). Erwin Kompanje vulde de collectie vogelbalgen aan met: zwartkop (van Swelm), kluut (van Swelm) en papegaaiduiker-nestjong. Iets nieuws deze keer: braakballen van grote- en kleine mantelmeeuwen (Kompanje).

zoogdieren

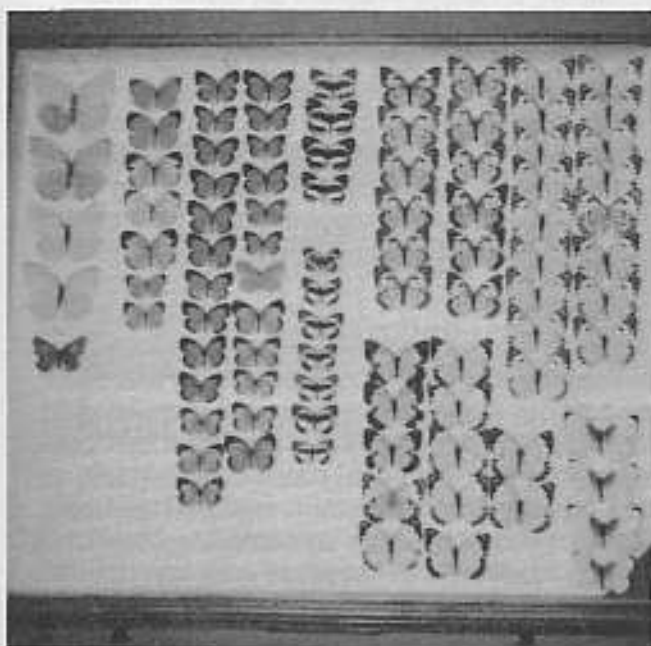
Een behoorlijk aantal zoogdieren of resten daarvan werd aan de collectie toegevoegd: afgietsel van een tuimelaar (H. de Jong), schedel met gewei van ree (v/d Berg), een platgereden Sieslik (*Citellus citellus*) uit Turkije (Menkhorst), schedels met kaken van opossum, wasbeer en grijze eekhoorn uit Michigan USA (via Reumer), een volwassen das uit Boxtel (via Kompanje), uit Frankrijk een beverrat (Kompanje) en een huisspitsmuis (Reumer) en twee spitsmuizen uit Ambon (H. de Jong). Fossiele zoogdieren zijn ook een vast onderdeel van de aanwinsten: mammoetkiezen: twee via de visafslag Stellendam (Gulden) en één van de Maasvlakte (mw. Diemer). Ook via Stellendam kregen we een atlas van de steppe wisent en een scheenbeen van het paard (Gulden). Uit de USA ontvingen we kaakmateriaal van verschillende (fossiele) spitsmuissoorten, waaronder *Blarina brevicauda* en *Cryptotis parva* (Holman). Uit Sangiran, Java (zie Straatgras 2 nr 2) bracht Henk de Jong een kies van de Stegodont (*Stegodon frionocephalus*) en een kaakfragment met kies van de buffelsoort *Bibos paleosondaicus* mee.

overige gewervelden

Hierbij zijn te melden: diverse eikapsels van haaien en roggen (Lucas), zonnevis van Texel (Gulden), slang (*Thamnophis sirtalis*) uit Michigan USA (Reumer), hagedis (*Cnemidophorus exanguis*) uit New Mexico USA (Bowker) en nog ongedetermineerde hagedissen uit Bodrum, Turkije (Menkhorst) en Frankrijk (Reumer).

insekten

Wederom werd dit collectie-onderdeel ruim met schenkingen bedeed, hetgeen moge blijken uit de volgende opsomming: 87 stuks (in vele soorten) van de Histeridae (spiegelkevers) (Kanaar), 160 stuks (in vele soorten) van de Scarabaeidae (bladsprietkevers) (Lucas), 36 stuks Microlepidoptera (microvlinders) van de Kop van het Land (Vis), 118 vlinders (vele soorten) (Lucas), 16 vliegen (Neuroptera) (Lucas), 1 oranje zandoog (*Pyronia tithonus*) (Reumer), tientallen Europese vlinders (Vis & Visser), 2 Amerikaanse kakkerlakken (Reumer), 6 zilvervisjes (Dekker), 1 kever (*Chrysomella lapponica*) (Polder), 3 *Aphomia sociella* (Visser & Lucas), 1 meeltor (Seven), 15 vlinders van alle continenten (de Vries), de laatste larvehuid van een libel (*Aeschna cyanea*) (Polder), 7 pijlstaarten uit Papoea Nieuw Guinea, Thailand en Maleisië (waaronder *Barbourion lemaiti*, *Theretra boissonvali*) (de Vries). Belangwekkend was ook de schenking van twee grote vlindercollecties: één uit Zuid Afrika met ca. 500 specimina van Ruud Vis en één uit Irian Jaya (Indonesië) met ca. 250 *Delias* spp. van Henk van Maastricht (via Henk de Jong).

een aanwinst: witjes uit Zuid Afrika (deel van de schenking van R. Vis)

mollusken

Verzamelaars op vakantie of aan de wandel zijn altijd goed voor de nodige aanwinsten: landslakken uit Turkije, Griekenland en Frankrijk (Lucas, Reumer); van Hoek van Holland kwamen tepelhoren (*Lunatia alderi*) en Amerikaanse zwaardschede (*Ensis americanus*) (Strack); schilferige dekschelp (*Pododesmus squamula*), noorse hartschelp (*Laevicardium crassum*), en wijde mantel (*Aequipecten opercularis*) (Lucas). Uit Schouwen (Zeeland) kwamen japanse oester (*Crassostrea gigas*) (Lucas) en gevlochten fuikhoorn (*Nassarius reticulatus*) (Strack). Henk Menkhorst verrijkte de schelpencollectie met enig type materiaal van landslakken [voor de liefhebber: *Obscurella (Cantabrica) asturicum* Raven, 1990 (paratypes), *Armenica (A.) disjuncta* (topotypes, Bayburt Turkije), *Armenica (A.) laevicollis* tansta (topotypes, Amasya Turkije) en *Roseniella sobrievskii* (topotypes, Ardanuç Turkije)]

planten

Ben Otten vulde de wierencollectie aan met 32 stuks roodwieren uit Nederland en Frankrijk. Het Rijksherbarium te Leiden was bijzonder vrijgevig met een schenking van ca. 500 gedroogde planten uit Nederland en Spanje die door de collectiebeheerder zelf werden uitgezocht. Gijs van der Voet zelf liet het herbarium ook groeien met ca. 150 planten uit Rotterdam en Heiloo. Losse aanwinsten betroffen landplanten uit Turkije en Griekenland (Lucas). Een bijzondere vondst was het zeer giftige bilzekruid (*Hyoscyamus niger*) dat het bouwterrein voor het museum als groeiplaats had uitgekozen (v/d Voet).

een aanwinst: lepelaar (skelet) (schenking van fam. Gronert)

overige groepen

Hieronder vallen allerlei ongewervelde dieren en lagere planten. Bizar waren de vondsten van de vervelling van een vogelspin in een tuin te Over-schie (mw. Wunderink) en een (levende) schor-pioen in een gootsteen (Moeliker). Vermel-denswaard zijn verder: zeenaaktslakken (*Tergip-es tergipes*), diverse sponzen, manteldieren en mosdierkolonies, breedpootkrab (*Portumnus lati-pes*, ruig krabbetje (*Pilumnus hirtellus*), gewone zeeappel (*Psammechinus miliaris*), porce-leinkrabbetje (*Pisida longicornis*), helmkrab (*Co-rystes cassivelanus*), fluwelen zwemkrab (*Liocar-cinus puber*) en slangsterren (*Ophiura texturata*). Bovenstaande beestjes zijn allen via Jan Lucas in het museum terecht gekomen. Dat het zoeken tussen en op aanspoelsel langs de Hollandse kust ook zeer zeldzame zeedieren kan opleve-ren, moge blijken uit de volgende drie bijzondere schenkingen van Jan Lucas, allen afkomstig van het strand van Hoek van Holland: uit de groep der stekelhuidigen 8 volwassen exemplaren van de soort *Antedon bifida* (zeelolie); uit de schaal-dierengroep één vlokreeftje (*Caprella acutifrons*) en 10 zeespinnen van de soort *Endeis spinosa*. Het vlokreeftje en de zeespin betreffen respec-tievelijk de 2e en 5e vondst voor Nederland. Jan Lucas zal nadere bijzonderheden in "het Zee-paard" bekend maken. Boeken en tijdschriften kregen we aangeboden van Henny Moonen, Jan Lucas, Ruud Vis, Jan Nieuwenhuis en dr J.M. van Brink. Met dank aan de gulle gevers.

Kees Moeliker

MUSEUMNIEUWS

terug van weggeweest

Bibliotheekboeken hebben -om welke reden dan ook- zo nu en dan de gewoonte om te ver-dwijnen. Dat is in het toenmalige Natuurhistorisch Museum naar schatting 20 jaar geleden gebeurd met een bij "vlindermensen" onder de naam "de Snellen" bekendstaand boek met de titel "De vlin-ders van Nederland, Macrolepidoptera, systema-tisch beschreven", door P.C.T. Snellen. Een gedegen standaardwerk uit 1867. Het was de huidige generatie museummedewerkers niet bekend dat deze "Snellen" ooit deel uitmaakte van de bibliotheek. Vreemd genoeg was wel aan-wezig deel twee van "Snellen" over de microlep-idoptera.

Dat de serie ooit compleet geweest is, leerden we ongeveer een maand geleden, toen Hans C. de Wijs uit Enschede opbelde met de medede-ling dat hij een "Snellen" voor zich had liggen met de (oude) NMR-stempel op het titelblad. Hier volgt de historie. Hans de Wijs kocht een kleine tien jaar geleden van een particulier een vlinder-collectie en een aantal boeken, waaronder "de Snellen". Hans schonk geen aandacht aan het NMR-stempel -hij vermoedde dat het gewoon af-gevoerd was- en het boek verdween in de boe-kenkast totdat hij een tweede exemplaar op de kop tikte. Nauwkeurige inspectie van zijn oude exemplaar leerde dat er nergens een stempel "afgevoerd" te vinden was. Een telefoontje naar het museum was voldoende om te weten te ko-men dat wij het deel over de Macrolepidoptera ontbeerden. Hans de Wijs besloot het boek aan het museum te schenken en kwam het tegen de kerst persoonlijk afleveren. Hoe en waarom het boek uit het NMR verdween, zal wel altijd een raadsel blijven en is op dit moment ook niet meer interessant. Belangrijker is dat de "Snellen" weer-terug is van weggeweest.

kinderen verzamelen

In de grote expositiezaal van het museum is nog t/m 3 maart 1991 de tentoonstelling KINDEREN VERZAMELEN te zien. Deze expositie laat de verzamelingen zien van elf kinderen. Verzame-lingen die allemaal direct of indirect met de na-tuur te maken hebben. Van kattenbotten, tropische schelpen, en dierenmaskers tot stenen, fossie-len, schedels en pluchen pinguïns. Het bijeenge-brachte materiaal is van verschillend niveau, uit-eenlopend van een verzameling die zo in een natuurmuseum opgenomen kan worden tot een ondefinieerbaar allegaartje. Alle verzamelingen zijn echter wel met de zelfde toewijding en met het zelfde enthousiame opgespaard; een manier waarop alleen kinderen kunnen verzamelen.

Het museum toont hierbij een klein deel van de wetenschappelijke (depot)collectie en laat daar-mee zien wat een "echt" natuurmuseum verza-melt. Bij de tentoonstelling is ook weer een boek-je verschenen. Het bevat naast de schrijfsels van de kinderen over hun natuurverzamelingen ook tips voor de beginnende verzamelaar. Met richtlij-nen voor bewaren en administreren van naturalia en met handige zelf te kopiëren etiketten wordt gewezen op de mogelijkheid om "net als een echt natuurmuseum" op verantwoorde wijze ma-teriaal uit de natuur te verzamelen. Het boekje is voor f 10,- te koop in de museumwinkel.